KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 15 listopada 2018 r.

Opinia do ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne

(druk nr 1001)

I. Cel i przedmiot ustawy

Przedłożona Senatowi ustawa o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne stanowi jeden z elementów kompleksowego programu wsparcia zadłużonych producentów rolnych (podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne).

Zaproponowany w ustawie program wsparcia został notyfikowany w Komisji Europejskiej jako zgodny z wytycznymi Komisji Europejskiej dotyczącymi pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji.

Ustawa nie będzie stosowana do podmiotów prowadzących gospodarstwo rolne, wobec których toczy się postępowanie restrukturyzacyjne na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne oraz prowadzących gospodarstwa rolne w likwidacji lub w upadłości.

Ustawa wprowadza możliwość restrukturyzacji zadłużenia w postaci:

- udzielania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) dopłat do oprocentowania udzielanych przez banki kredytów restrukturyzacyjnych,
- udzielania przez ARiMR pożyczek,
- udzielania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) gwarancji spłaty zaciągniętego w banku kredytu restrukturyzacyjnego oraz
- przejęcia długu przez KOWR w zamian za przeniesienie własności całości lub części nieruchomości rolnej zadłużonego podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa, tel. 22 694-93-40, fax 22 694-91-06, e-mail: Beata.Mandylis@senat.gov.pl

Restrukturyzacją będą mogły być objęte prowadzące gospodarstwo rolne osoby i podmioty spełniające kryteria i warunki określone w art. 1 ust. 2 ustawy.

Restrukturyzacji podlegać będą długi o charakterze pieniężnym, które powstały w związku z prowadzeniem działalności rolniczej, obejmujące kapitał, odsetki i inne opłaty związane z obsługą zadłużenia.

Należy nadmienić, że z danych z banków współpracujących z ARiMR wynika, że problemy ze spłatą kredytów bankowych ma 1690 producentów rolnych na kwotę 158,6 mln zł (dane te zaczerpnięto z uzasadnienia załączonego do projektu ustawy).

Formy pomocy polegające na: udzielaniu dopłat do oprocentowania bankowych kredytów na restrukturyzację zadłużenia, pożyczek na spłatę zadłużenia oraz gwarancji spłaty zadłużenia będą uzależnione od przedstawienia przez wnioskodawcę, tj. podmiot prowadzący gospodarstwo rolne, **planu restrukturyzacji gospodarstwa rolnego** zaakceptowanego przez dyrektora wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy.

Kwestie związane z udzielaniem przez banki kredytu restrukturyzacyjnego reguluje art. 4 ustawy. Stosownie do przepisów prawa bankowego decyzje o udzieleniu kredytu restrukturyzacyjnego będzie podejmował bank, który zdecyduje się na podpisanie z ARiMR umowy, o której mowa w art. 4 ust. 1 i 8, zaś dopłaty do oprocentowania będą wypłacane bankowi przez ARiMR bez udziału producenta rolnego.

Przepisy art. 5 regulują podstawy i zasady udzielania przez ARiMR pożyczek na sfinansowanie spłaty zadłużenia powstałego w związku z prowadzeniem działalności rolniczej. Pożyczki udziela się, w drodze umowy, na wniosek podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne po przedstawieniu zabezpieczenia spłaty, którym może być również ustanowienie hipoteki na nieruchomości, do której dany podmiot posiada tytuł prawny.

Z kolei umowa o udzielenie gwarancji, unormowana w art. 6, będzie zawierana na wniosek podmiotu prowadzącego gospodarstwo rolne, zgodnie z odrębnymi przepisami dotyczącymi gwarancji. Również ta umowa będzie stanowiła podstawę wpisu hipoteki do księgi wieczystej.

Po zawarciu umowy o przejęciu długu i umowy przenoszącej własność nieruchomości rolnej, podmiot prowadzący gospodarstwo rolne będzie mógł skorzystać z prawa pierwszeństwa do dzierżawy przekazanych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

nieruchomości rolnych, a także pierwszeństwa ich zakupu, w okresie nie krótszym niż po upływie pięciu lat od dnia ich przejęcia przez Zasób. Przekazane w ten sposób nieruchomości nie będą mogły zostać sprzedane na rzecz innych podmiotów przez 20 lat od dnia przeniesienia ich własności na rzecz Skarbu Państwa.

Ustawa określa 30-dniowy okres *vacatio legis*, uznając go za wystarczający i odpowiedni, zgodnie z normą zawartą w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa jest efektem prac nad rządowym projektem ustawy o restrukturyzacji zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne (druk nr 2722).

Pierwsze czytanie projektu ustawy miało miejsce w dniu 5 lipca 2018 r. w sejmowych komisjach: Finansów Publicznych ora Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Komisje przedstawiły sprawozdanie w dniu 22 października 2018 r. wraz z poprawkami. Drugie czytanie projektu ustawy miało miejsce na 71. posiedzeniu Sejmu, w jego trakcie nie zgłoszono poprawek. W dniu 9 listopada 2018 r. Sejm uchwalił ustawę.

III. Uwagi szczegółowe oraz propozycje poprawek

1) Wskazana w art. 5 ustawy pożyczka jest jedną z form wsparcia jakie będzie udzielane zadłużonym rolnikom. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki może być nieruchomość objęta hipoteką, do której podmiot prowadzący gospodarstwo rolne posiada tytuł prawny.

W przepisach art. 5 ust. 4 wskazano jakie dokumenty załącza się do wniosku o udzielenie pożyczki. Lista nie zawiera operatu szacunkowego, określającego wartość nieruchomości, w rozumieniu przepisów o gospodarce nieruchomościami, który powinien być złożony w przypadku, gdy zabezpieczeniem spłaty roszczeń Agencji wynikających z udzielenia pożyczki będzie nieruchomość (art. 5 ust. 3 pkt 4).

Obowiązek dostarczenia takiego dokumentu wskazany jest w przepisach:

- art. 6 ust. 9 pkt 3 (w odniesieniu do wniosku o udzielenie gwarancji),
- art. 7 ust. 4 pkt 3 (w odniesieniu do wniosku o przejęcie długu).

W związku z powyższym należy rozważyć potrzebę wprowadzenia następującej poprawki:

– w art. 5 w ust. 4 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) operat szacunkowy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 121, z późn. zm.) określający wartość nieruchomości, o których mowa w ust. 3 pkt 4;”;

2) w art. 4 ustawa reguluje zasady udzielania kredytu restrukturyzacyjnego. Niestety w żadnym z przepisów tego artykułu nie zawarto jednej z podstawowych kwestii dotyczących uzyskania przez podmiot prowadzący gospodarstwo rolne kredytu, a mianowicie gdzie podmiot ten powinien złożyć wniosek o uzyskanie kredytu. Informacja taka znajduje się jedynie w pierwszym akapicie, na stronie nr 4 uzasadnienia załączonego do projektu ustawy.

W przypadku pozostałych form pomocy organ do którego występuje się o udzielenie pomocy jest wyraźnie wskazany – *vide*: art. 5 ust. 5, art. 6 ust. 11 i art. 7 ust. 5.

W celu uzupełnienia przepisów ustawy o tę istotną (z punktu widzenia adresata ustawy) kwestię należy rozważyć wprowadzenie następującej poprawki:

– w art. 4 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Wniosek o udzielenie kredytu restrukturyzacyjnego podmiot prowadzący gospodarstwo rolne składa do banku, o którym mowa w ust. 1.”

3) w art. 6 w ust. 1 i 9 ustawa odnosi się do „warunkowej umowy kredytu restrukturyzacyjnego”. Ustawa nie precyzuje o jaką umowę chodzi, w jakich przypadkach bank taką umowę będzie sporządzał i z jakich powodów.

W tej sytuacji wydaje się właściwe zawarcie w omawianym przepisie doprecyzowania, na wzór przepisów art. 5 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej lub § 3 ust. 1 lit. i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie wniosku o udzielenie poręczenia lub gwarancji oraz trybu udzielania przez Skarb Państwa poręczenia i gwarancji:

– w art. 6 w ust. 1 na końcu dodaje się wyrazy „będącą projektem umowy kredytu restrukturyzacyjnego, wraz z określeniem wysokości oraz terminów spłaty poszczególnych rat tego kredytu i odsetek”;

4) w art. 6 ustawy regulowane są zagadnienia związane z instytucją udzielenia gwarancji spłaty kredytu restrukturyzacyjnego. Z przepisów art. 6 ust. 2 pkt 2 oraz ust. 14 wynika, że warunkiem udzielenia gwarancji jest ustanowienie hipoteki ale wyłącznie na nieruchomości rolnej, której właścicielem jest podmiot prowadzący gospodarstwo rolne.

W celu zapewnienia spójności terminologicznej oraz wykluczenia wątpliwości interpretacyjnych, do omawianego art. 6 proponuje się następującą poprawkę:

– w art. 6 w ust. 8 w pkt 4 po wyrazie „nieruchomości" dodaje się wyraz „rolnych";

5) ostatnia z uwag dotyczy wskazanego w ustawie 30-dniowego okresu *vacatio legis* oraz przewidzianych na 2018 r. kwot pomocy dla rolników.

Uwzględniając datę uchwalenia ustawy, czas potrzebny na wypracowanie stanowiska Senatu RP oraz na uzyskanie podpisu Prezydenta RP może się okazać się, że 140 mln przewidziane na pomoc w 2018 r. w ogóle nie będą mogły być uruchomione. Wymaga wyjaśnienia kwestia następująca: czy wobec powyższych okoliczności nie należy dokonać maksymalnego skrócenia terminu ogłoszenia i wejścia w życie przedłożonej ustawy.

Propozycja poprawki:

– art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.".

Beata Mandylis
Główny legislator